

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ
FACULTY OF PHILOSOPHY AND POLITICAL SCIENCE

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты халықаралық ғылыми конференциясы

Международная конференция студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

International Scientific Conference of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Часть 2

06-08.04.2023

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2023 жыл

2 том

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2023 года

Том 2

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2023

Volume 2

Алматы
«Қазақ университеті»
2023

УДК 1/14
ББК 87
М34

Председатель редакционной коллегии:

Мейрбаев Б.Б. – кандидат философских наук, ассоциированный профессор, декан факультета философии и политологии

Заместители председателя редакционной коллегии:

Альчимбаева А.Б. – заместитель декана по научно-инновационной работе и международным связям

Абдирайымова Г.С. – заведующая кафедрой социологии и социальной работы

Алгожаева Н.С. – заведующая кафедрой педагогики и образовательного менеджмента

Курманалиева А.Д. – заведующая кафедрой религиоведения и культурологии

Құранбек Ә.А. – заведующий кафедрой философии

Мынбаева А.К. – заведующая кафедрой общей и прикладной психологии

Насимова Г.О. – заведующая кафедрой политологии и политических технологий

Материалы международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі», Алматы, Казахстан, 06-08 апреля 2023г. Том 2. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 478 с.

ISBN 978-601-04-6275-5

В сборнике представлены доклады, выступления, тезисы участников международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі», организованной Советом молодых учёных, преподавателями, магистрантами и докторантами факультета философии и политологии.

В работе конференции приняли участие молодые учёные из разных вузов Казахстана и зарубежных стран. В данном сборнике содержатся статьи и тезисы по актуальным проблемам философии, социологии, культурологии, социальной работы, религиоведения, психологии и педагогики.

Статьи изданы в авторской редакции.

ISBN 978-601-04-6275-5

© КазНУ имени аль-Фараби, 2023

image from the Tang era. The faces of many of these artists indicate that they are representatives of the peoples of Central Asia.

In the IX-X centuries, coins issued by the Samani dynasties were in circulation in the cities of Kazakhstan. It can be seen that gold and silver coins began to serve as commodity alternatives in those eras.

In fact, money arises from the high degree of exchange of one product of labor for another in society. As a result of production and Exchange, one good is separated from the world of goods, and other goods are exchanged for this good. Such a role, for example, was played by fur in early Scandinavia, Rus, tea in China, etc. Later, the development of commodity production and exchange shifted the role of an alternative commodity to the monetary metal of money. "Because metal coins (silver, gold), due to their natural properties (divisibility, strength, ease of carrying with them), were quite worthy to play the role of money" [4]. The circulation of money, caused by the development of production and exchange in the society, was further developed in the era of Turgesh, Karluk, Karakhan. It proves that the need and demand for money increased.

In conclusion, The Great Silk Road is a source of cultural ties between nomadic Turkic peoples. The history of the Great Silk Road, which in ancient times connected East and West through trade, economic, political and diplomatic contacts, dates back several thousand years. At different stages of its functioning, there were changes in the content and meaning, directions and scale of these contacts, but what remained unchanged was that the Silk Road retained the role of an intercivilizational bridge. The researchers who traveled along it made a huge contribution to the study of the cultural characteristics of the countries located along its entire length. Thanks to this, the world got acquainted with the ideas and works of great philosophers, scientists and statesmen. The Great Silk Road also occupies a special place in the history of the development of international relations. It was not only a world trade artery, but also a channel of diplomatic relations, providing an intercultural communicative dialogue between different countries. The Great Silk Road, which emerged as a trade and diplomatic route at the end of the II century BC, was known and of great importance as a way of cultural communication. Along with the spread of goods, cultural patterns and standards in applied art, architecture, wall painting, music and dance art, spectacular performances have spread across the countries of the East and West. There was an intensive mutual enrichment of cultures: peoples exchanged knowledge, spiritual and philosophical concepts and views. The Great Silk Road made outstanding epic works the heritage of mankind. Various creeds were spread through him: Buddhism, Judaism, Islam and Christianity and etc. At the same time, he played a huge role in establishing and maintaining diplomatic relations between the centers of power of the Ancient World, the largest states of the West and the East. Numerous written sources serve as proof of the importance of the functioning of the Great Silk Road in this aspect. The process of intercivilizational communication took place intensively throughout the entire period of the functioning of the ancient Silk Road. The history of the Great Silk Road is the history of broad cultural interaction and interchange between the peoples of the East and the West. This proves that only close cooperation and mutual enrichment of cultures are the basis of peace and progress for all mankind.

References:

1. Qazaqstan kommýnisi (1991) Uly Jibek joly. Onyń ótkeni men bolashaǵy haqynda: 46-52
2. Darkevich (1976) Argonavty srednevekovia: 158-159
3. Darkevich (1976) Argonavty srednevekovia: 39
4. Kenjetaı D. (2005) Dástúrli túrkilik dúmetanyım jáne onyń máni: 15-16

БАСТАУЫШ МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРГЕ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫ

*мәдениеттану мамандығының 2-курс магистранты Оралқұл Ә.С.
Ғылыми жетекші: философия ғылымдарының кандидаты Әмірбекова А.Ө.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті*

Аңдатпа: Мақалада бастауыш мектеп жасындағы балалардың психологиялық ерекшеліктері және олардың мәдени әлеуметтену процесі қарастырылады. Бастауыш сынып оқушыларының әлеуметтік желілерге қатысуына талдау жүргізілді. Балалардың әлеуметтік желілерге тәуелділігінің қауіп факторлары анықталды.

Кілт сөздер: әлеуметтену, әлеуметтік медиа, бастауыш мектеп жасы, тәуелділік.

Балалардың интернет қауіпсіздігі төңірегіндегі ата-аналардың негізгі алаңдаушылығы кибербуллинг, киберагрессия, сондай-ақ олардың баласына қатысты жыныстық агрессиямен байланысты. Ата-аналар сонымен бірге балалар серіктесімен ашық хат алмасу немесе әлеуметтік желілерде жариялау арқылы өздерін бұзады, шантаждың құрбаны болады деп қорқады. Мазасыздықтың тағы бір шеңбері интернетке тәуелділік пен цифрлық технологияны теріс пайдалануды білдіреді. Бұл қорқыныштың бастауы қайдан белең алатынын қарастырсақ, жалпы әлеуметтік желі Classmates.com атты американдық порталдың пайда болуымен әлеуметтік медиа 1995 жылдан бастап танымал бола бастады. Бұл жоба өте сәтті болды, көптеген ұқсас қызметтердің пайда болуына себеп болғаны мәлім. Бірақ әлеуметтік медиа дамуының ресми басталуы 2003-2004 жылдар деп есептеледі. Бұл LinkedIn, MySpace және Facebook сынды алпауыт жобалардың пайда болуымен бейнеленеді [2].

Facebook-ті 2004 жылы 4 ақпанда Марк Цукерберг колледж жатақханасындағы бөлмелестерімен бірге іске қосты. Жоба жетекшілері бастапқыда ресурсқа келушілерді тек Гарвард студенттерімен шектеді, бірақ кейінірек оны көптеген басқа студенттерге қол жетімді етті. 2006 жылдан бастап бұл жоба 13 жасқа толған кез келген адамға қол жетімді болды. Сайтқа тіркелгеннен кейін пайдаланушылар профиль жасай алады, басқа пайдаланушыларды дос ретінде қосады, хабар алмасады, фотосуреттер қосады, бейнелермен бөліседі және достарынан хабарлама алады. Сонымен қатар, пайдаланушылар қызығушылық топтарына қосыла алады және достарын тізімдерге жіктей алады, мысалы, «жұмыстағы адамдар» немесе «жақын достар» санаттарын бөлектеу. 2022 жылдың желтоқсанында Facebook аудиториясы 2,96 миллиард пайдаланушыны құрады - бұл сайтқа кем дегенде айына бір рет кіргендер немесе белгіленген уақыт аралығында Like түймесі мен cookie файлдарын бақылау арқылы тіркелгендер. Күнделікті Белсенді аудитория 2 миллиард адамды құрады — бұл Facebook-тің күнделікті бақылаушы желісімен тіркеледі [5].

Twitter – бұл пайдаланушыларға 140 таңбадан тұратын қысқа хабарламалар жіберуге және оқуға мүмкіндік беретін онлайн-қызмет. Тіркелген пайдаланушылар твиттерді оқи алады және жаза алады, тіркелмеген қолданушы тек оқи алады. 2022 жылдың бірінші тоқсанында монетизацияланатын күнделікті пайдаланушылардың саны 229 миллион адамды құрады. Екінші тоқсанда әлеуметтік желіні айына 238 миллион белсенді қолданушы пайдаланды [2].

Ресейдегі ең ірі әлеуметтік желі — Павел Дуров 2006 жылы құрған "ВК" (бастапқыда "ВКонтакте"). Қазіргі уақытта айына 342 миллион белсенді қолданушысы бар. Ол бірнеше тілде қол жетімді, бірақ әсіресе Ресейде, Украинада, Беларусьта, Қазақстанда және Өзбекстанда орыс тілді қолданушылар арасында танымал. Басқа әлеуметтік желілері сияқты, "ВКонтакте" пайдаланушыларға бір-біріне ашық немесе жеке хабарлама жіберуге, топтар, беттер мен оқиғалар құруға, суреттермен, аудио және бейнелермен бөлісуге, сондай-ақ ойын ойнауға мүмкіндік береді. 2014 жылдың қараша айындағы жағдай бойынша қызметтің 280 миллион шоты болды.

«Сыныптастар» (немесе OK.ru) 2006 жылы наурызда Альберт Попков бастаған бұрынғы сыныптастары мен ескі достарын табуға арналған сайт. Қазіргі уақытта Сайт әкімшілігі оның 200 миллионнан астам тіркелген пайдаланушылары және 45 миллион күнделікті бірегей келушілері бар деп мәлімдейді. Бұл ресурс сегіз жылдан бері бар [5].

Youtube (youtube) — бұл сіздің бейнелеріңізді бөлісуге және басқалардың бейнелерін көруге арналған сайт. Бұл телефонға түсірілген қысқа бейнелер де, кәсіби фильмдер де болуы мүмкін. Сайт мекен-жайы: youtube.com

Instagram – ұялы телефондар мен планшеттердің көмегімен фотосуреттер мен бейнелерді бөлісуге арналған әлеуметтік желі. Интернеттегі мекен-жайы: instagram.com

Вайбер – бұл отбасымен және достарымен байланыста болуға мүмкіндік беретін ерекше бағдарлама. Вайбердің арқасында әлемнің барлық елдерінен келген адамдар бір-біріне қоңырау шала алады, хабарлама жаза алады, фотосуреттер мен суреттер жібере алады. Қолданба тегін. Жалғыз шарт-телефонда немесе компьютерде интернет пен орнатылған бағдарламаның болуы [2].

Қазіргі уақытта қызығушылықтар, хобби, кәсіби сәйкестік және басқа критерийлер бойынша көптеген әлеуметтік желілер бар.

Балаларға арналған арнайы әлеуметтік желілер де бар.

Интернет ақпараттық кеңістікті қол жетімді етеді. Бірнеше секунд ішінде сіз кез-келген қиындық деңгейінде сізді қызықтыратын барлық нәрсені біле аласыз, әлемнің кез-келген бұрышына іс жүзінде баруға, кез-келген мұражайға, тарихи орынға баруға, концерт тыңдауға, кез-келген кітапты оқуға және т.б. көптеген дүниелерді көруге мүмкіндік аласыз. Әлеуметтік желілер жаңа пікірлес достар табуға, ескілерін табуға, шеберлік сабақтарына қатысуға, қызықты адамдармен

сөйлесуге көмектеседі. Виртуалды өмірдің барлық артықшылықтарымен оның әсері әлі толық зерттелмеген, тәуелділіктің пайда болуы туралы жиі айтылады [4].

«Интернетке тәуелділік» ұғымы 1995 жылы ашылды. Бұл дүниежүзілік желіні пайдалануға деген ұмтылысты және одан ажыратудың ауыр қабілетсіздігін білдіреді. Өртүрлі мәліметтерге сәйкес, пайдаланушылардың шамамен 10% әлемде интернетке тәуелді. Мәселе танылған елдер бар. Оны 2008 жылы мойындаған Қытайда емхана жұмыс істейді, онда олар электрошокпен емделеді. Бізде психикалық бұзылыс ретінде интернетке тәуелділік мәртебесі ресми түрде белгіленбеген, бірақ психотерапевтер мұндай науқастармен жиі айналысады [5].

Интернетке тәуелділік шартты түрде 6 негізгі түрге бөлінеді: веб-серфинг – бірдеңе іздеуде мақсатсыз серуендеу; виртуалды байланыс – әлеуметтік чаттар; ойынға тәуелділік – компьютерлік ойындар; қаржылық тәуелділік – интернеттегі сатып алулар; фильм online – фильмдер көруге тәуелділік; киберсексуалдық тәуелділік [4].

Психотерапевт Александр Макаровтың айтуынша, веб-серферлер әлеуметтік желілерге қол жеткізе алатындардың шамамен 20% құрайды, яғни әрбір бесінші адам. Нашәқордың ең басты жауы – шындыққа қарсы тұру: оның өмірі телефонға, планшетке, ноутбукке ауысады, тірі байланыстың берік негізін жоғалтады. Психиатрлардың мәліметтері бойынша, әлеуметтік желі қолданушыларының шамамен 15%, оларға қол жетімділік болмаған кезде, бас тарту синдромын сезінеді [4].

Сондай-ақ, әлеуметтік желі қолданушылары қорқыту, сын, жағымсыз пікірлер және негізсіз қауәсеттерге тап болуы мүмкін. Көптеген адамдар әлеуметтік желілерде орналастырған ақпаратты кез-келген адам таба алады және қолдана алады, бұл міндетті түрде жақсы ниетпен емес.

К. Фукс неміс және австриялық студенттердің онлайн сауалнамасында келесі тәуекелдер тізімін алды: деректердің құпиялылығы, спамның таралуы, жеке ақпаратты жоғалту мүмкіндігі, теріс имидж құру, интернетке тәуелділік. Жүргізілген сауалнамада респонденттердің пікірінше, желілер кешіктіреді және тым көп уақытты алады, нақты қарым-қатынасты ығыстырып, ақпараттың артықтығын қамтамасыз етеді [3].

Осылайша, әлеуметтік желілер жас ұрпақтың әлеуметтік және жеке дамуының маңызды буынына айналғаны анық. Алайда әсер ету механизмі мен ықтималдық салдары әлі зерттелмеген.

Әлеуметтік орта баланың жеке басын қалыптастыру процесін анықтайды және бағыттайды және оның одан әрі әлеуметтенуіне ықпал етеді, оның өнімді немесе деструктивті сипатын анықтайды. Адамзат тәжірибесінде тарихи түрде адамдардың бірлескен іс-әрекеті барысында, олардың әртүрлі өмірлік жағдайларға өзара тәуелді қатысуы арқылы жүзеге асырылатын білім, дағдылар мен дағдыларды берудің табиғи формасы қалыптасты. Бұл эволюция барысында қалыптасқан адамның рецептивті оқуының арқасында мүмкін болатынын аңғардық. Осы психофизиологиялық негізде жұмыс істейтін әлеуметтік сабақтастық пен тұлғааралық ортаның көбею механизмін тәрбиелеу мен оқытудың, сондай-ақ кез-келген адам топтарының мүшелері арасында тәжірибе алмасудың ең көне әдістемелік құралы деп санауға болады. Ю.Н. Емьянов адамның біртұтас әлеуметтік тәжірибені еріксіз игеруін, айналасындағы адамдардың келісілген іс-әрекетін интериоризацияның нәтижесін, трансситуациялық оқытудың әсерін (яғни өзара әрекеттесу немесе жағдайдан өту нәтижесінде пайда болатын жағдайлар жиынтығы) атауды ұсынады [1].

Қазіргі уақытта бастауыш сынып оқушыларының әлеуметтік желілерге 100% қатысуымен өзара әрекеттесу туралы зерттеулер жоқ, Виртуалды қарым-қатынастың балалардың психикалық, жеке және әлеуметтік дамуына әсері зерттелмеген.

Аэробатикалық зерттеудің мақсаты: баланың дамуындағы әлеуметтік желілердің рөлін анықтау. Біздің зерттеуіміздің гипотезасы-әлеуметтік желілер балаларға қатысты бола отырып, олардың қызығушылықтары мен қажеттіліктерін қалыптастырады деген болжам.

Зерттеу әдістемесі

Әлеуметтік желілердің балалардың дамуына әсерін зерттеу үшін мектеп оқушылары мен олардың ата-аналарына сауалнамалар жасалды. Зерттеуге барлығы 27 бала (14 қыз және 13 ұл 10-11 жас) және 26 ата-ана (ана) қатысты. Өңделген сауалнамалардың нәтижелері жиілік талдауына ұшырады.

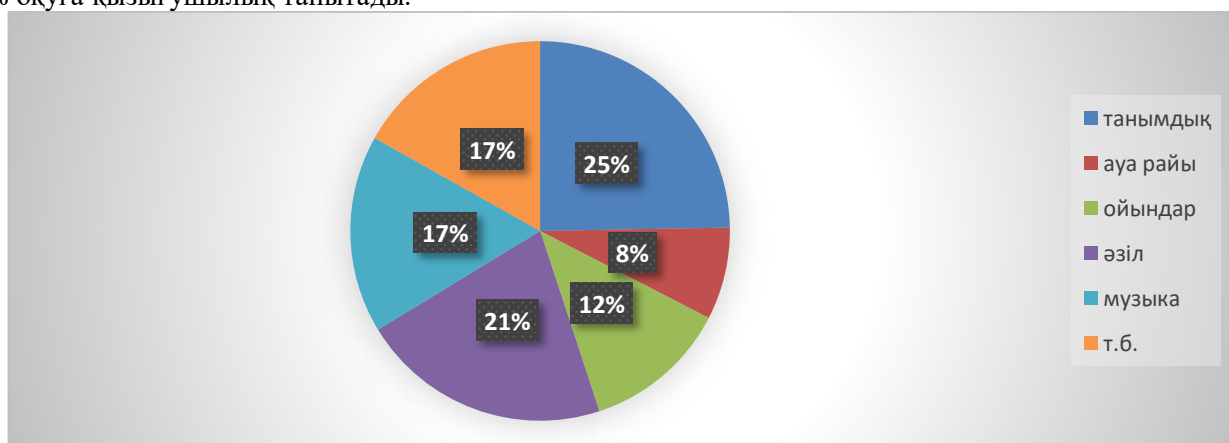
Зерттеу нәтижелері

Мектеп оқушыларының сауалнамасы балалардың 100% - ұялы телефондар бар екенін, орта есеппен 7 жасында балаларда телефондар пайда болғанын көрсетті. Бұл ретте оқушылардың 96,3% интернетті пайдаланады (тек 1 бала интернетті өз бетінше пайдаланбайды), олардың 81,5% интернетке ұялы телефонынан шыға алады. Зерттелетін топта әлеуметтік желілермен таныс емес және кем дегенде біреуіне тіркелмеген бірде-бір бала жоқ. Сонымен қатар, әлеуметтік желілерде

болудың орташа уақыты күніне 40 минуттан асады, 2 оқушы күні бойы телефонмен бөліспейді және жаңа хабарламалар үшін өз аккаунттарын үнемі қадағалап отырады. Ата-аналар әлеуметтік желілерде орта есеппен 72 минутты өткізеді, барлық сауалнамаға қатысқандардың 28% күніне 2-3 сағатты өткізеді. Ата-аналардың пікірінше, балалар күніне орта есеппен 65 минут жұмсайды, бұл балалардың өздері ойлағаннан бір жарым есе жоғары. Бұл ретте респонденттер жаңадан келген хабарламаларды тексеруге және оларға жауап беруге кететін уақытты, тек жаңалықтарды қарауға, ақпаратты іздеуге және өз профилін жаңартуға жұмсайтын уақытты есепке алмайды. Ата-аналар да, балалар да әлеуметтік желілерде уақытты субъективті түрде төмендететіні анық. Егер балалардың мектептегі жалпы жұмыспен қамтылуын (5-6 сағат), сабақтарды (2-3 сағат), ұйықтау және тамақтану уақытын (10-12 сағат), спорт секциялары мен үйірмелерге баруды ескерсеңіз, ол оқудың, демалудың және ойнаудың орнына алынады, оқушылар қалған уақыттарын интернет-қауымдастықтарда өткізеді.

Балалардың көпшілігі (44,5%) қарым-қатынасты, 18,6% пайдалы ақпарат іздеуді қалайды, қалғандары ойнайды (18,6%), бейнелерді көреді, біреу үй тапсырмасымен алмасады (7,4%). Мектеп топтарындағы қарым-қатынас процесінде балалар жиі қақтығыстарға тап болады, онда пікірлердегі айырмашылықтар тез арада жеке қорлауға ауысады. Виртуалды қақтығыстар нақты өмірге ауысады, ата-аналар мен мұғалімдер оларды шешуге қосылады. Сондай-ақ, ата-аналар жеңілдетілген, кедейленген сөйлеуді, мектеп оқушылары байқамайтын және түзетпейтін хабарламалардағы көптеген орфографиялық қателер мен қателерді атап өтеді. Бір қызығы, оқушылардың 7,4% әлеуметтік желілерде зеріктіруден уақыт өткізеді. Мектептен тыс уақытта балалардың 81,5% сыныптастарымен телефон арқылы сөйлеседі, ал жеке өзі 74,1%. Бұл сонымен қатар бетпе-бет қарым-қатынасты өзгерту үрдісін көрсетеді.

Нәтижелер оқушылардың 70,4% интернетті ойын-сауық мақсатында, ал 29,7% оқу үшін пайдаланатынын көрсетеді (суретті қараңыз. 1). Сонымен қатар, ұлдардың 46,2% және қыздардың 71,5% оқуға қызығушылық танытады.

Сурет. 1. Әлеуметтік желілердегі балалардың қалауы

Сондықтан болуы мүмкін ата-аналардың 52%, балалардың өздері атап өткендей, балалардың интернетті пайдаланғанын ұнатпайды. Ата-аналардың көпшілігінде (84%) әлеуметтік желілерге деген көзқарас оң.

Ата-аналардың көпшілігінде (88,9%) өздерінің әлеуметтік медиа аккаунттары бар, олардың 77,8% балаларының әлеуметтік медиа парақтарымен таныс. Аналар балалары бар топтарды үнемі тексеріп отырады, корреспонденттермен танысады, кейбір достарына жазылады, сонымен қатар балалардың профильдеріне салған суреттерін қадағалайды. Сыныптастарының 88,9% үшін ата-аналардың пікірі маңызды, олардың 85,2% олармен кеңеседі. Алайда, балалардың тек 55,6% әлеуметтік желілерде ата-аналарымен байланысады. Бір қызығы, сауалнамаға қатысқан балалардың үштен екісі әлеуметтік медианы қажеттілік деп санайды және оларды өздерінің әлеуметтік имиджімен байланыстырады. Балалардың басқа әлеуметтік желілерде жаңа аккаунттар ашуының жиі кездесетін себептерінің бірі-олардың достары мен таныстарының осындай профильдері. Белгілі бір әлеуметтік үміттерді қанағаттандыруға деген ұмтылыс тек ұнатуларға тәуелділікті арттырып қана қоймай, өзін-өзі бағалауды басқа адамдардың пікірімен байланыстырады. Балалардың үштен бірі ғана сыртқы бағалауға сын көзбен қарайды және әлеуметтік желілердің танымалдылығын сән үрдістеріне жатқызады.

Бастауыш сынып оқушыларының жартысы үшін бақыттың ең үлкен құндылығы мен шарты – отбасы, ата-аналармен үйлесімді қарым-қатынас, достарымен жылы қарым-қатынас, мектептегі

жетістіктер де үлкен рөл атқарады (суретті қараңыз. 2). Интернет пен әлеуметтік медиа бесінші орында, денсаулық, өзінің интеллектуалды дамуы мен қарым-қатынасының құндылығы.

Сурет. 2. Бастауыш мектеп жасындағы балаларға арналған бақыт критерийлері

Бір қызығы, ата-аналардың пікірінше, балалар интернетті балалардың өздеріне қарағанда оқу іс-әрекеті үшін көбірек пайдаланады.

Ата-аналардың көпшілігі 77% балаларының әлеуметтік желілердегі өміріне қызығушылық танытатынын және олардың беттеріне үнемі кіретінін атап өткен жөн. Ата-аналардың 80%-дан астамы өздерінің беделіне сенімді және балалар да олардың кеңестерін тыңдайды деп санайды. Оқушылардың пікірінше, олар 85,2% жағдайда ата-аналармен кеңесіп, олардың пікірлерін ескереді. Бұл бастауыш сынып оқушыларының жеке және әлеуметтік дамуы процесінде сенімді балалар мен ата-аналар қарым-қатынасының үлкен әлеуетін көрсетеді. Алайда, ересектер әлеуметтік медиа мен интернеттің әсерін жеңілдетуге бейім, бұл тәуелділік емес, сәнге деген құрмет.

Әлеуметтік желілерде интернет мәдениеті мен қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру қазіргі уақытта мәселе әлі де ашық. Виртуалды қарым-қатынас нормалары бұлыңғыр және ситуациялық, сондықтан балаларға «жақсы» және «жаман» деген не екенін түсіну қиын. Ақпаратты қабылдаудың хабардарлығы мен сыншылдығын арттыру, психологиялық қысымға қарсы тұру дағдыларын дамыту виртуалды қауіпсіздік пен өзін — өзі сақтаудың негізі болып табылады, оны ересектерде де, балаларда да дамыту маңызды.

Біздің зерттеуге қатысқан барлық респонденттер, ересектер де, балалар да, әлеуметтік желілер мен интернеттің белсенді пайдаланушылары. Ең алдымен, қарым-қатынас қажеттіліктері мен жаңа тәжірибелер іс жүзінде қанағаттандырылады, бұл ішінара шынайы өмірді алмастырады және ауыстырады. Субъективті түрде ата-аналар да, балалар да әлеуметтік желілерде өткізген уақыттарын төмендетеді, бұл интернет-ресурстардың әсері мен тәуелділігінің төмендігін көрсетеді.

Қорытынды:

- әлеуметтік медиа балалардың да, ата-аналардың да өмірінде үлкен рөл атқарады;
- балалардың әлеуметтік желілердегі басты мақсаты-қарым-қатынас, бұл негізінен өз сыныптастарымен және жақын таныстарымен қызықты;
- оқушылардың үштен бірі ғана интернеттің мүмкіндіктерін оқу және танымдық ақпарат үшін пайдаланады, ал негізінен ойнайды және көңіл көтереді (бейнелер, фильмдер, мультфильмдер және т. б.);
- ата-аналар балалардың әлеуметтік желілердегі қарым-қатынас процесін бақылайды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Траньянов Ю. Н. трансситуациялық оқытудың әсері // әлеуметтік жағдайлардың психологиясы. Питер, 2001. 268-279 б.
2. Ермолова Н. Facebook, Twitter, Google + әлеуметтік желілерінде бизнесті ілгерілету. 2013. 357 б.
3. Ефимов Е.г., Кузнецов А. А. әлеуметтік желілердің Аймақтық әлеуметтік-экономикалық жүйелер ретіндегі дағдарыстық әлеуетінің түрлері//қазіргі аймақтың инновациялық әлеуеті: посткеңестік кеңістіктегі аймақтық қауіпсіздік және аймақшілік интеграция мәселелері: матер. барлығы. ғылыми-тәжірибе. конф., 2011 ж. 144-145 б.

4. Сергеева Ю. 2018 жылы әлеуметтік медиа: URL Ғаламдық зерттеу: <https://web-canape.ru/business/socialnye-seti-v-2018-godu-globalnoe-issledovanie>
5. Әлеуметтік желілер және виртуалды желілік қауымдастықтар / отв. л. Н.Верченков, Д. В. Ефременко, В. И. Тищенко. 2013. 360 б.

THE CONCEPT OF MIRAS IN ISLAM

Islamic studies 2nd year master's student Kopbaeva R.Z.

Scientific supervisor: B. Meirbayev Philos.candidate of Sciences, Associate Professor

Al-Farabi Kazakh national university.

Abstract: This article will provide a brief analysis of the concept of Miras used in Islamic law, from the point of view of language and term reference, consider the hadiths of the verses of the Qur'an and hadiths of the Prophet, as well as data received from the companions, who are the main sources of Islam. On the science of inheritance in Islam, the views of Sharia jurists are presented, and a brief overview of the manifestations of inheritance law in pre-Islamic Arab society is given. The article reveals the features of the model of inheritance law in Islam, explains the basic concepts.

Keywords: Islam, Sharia, Miras, inheritance, heritage, law

In the course of the study, mainly interpretive, analytical methods of analysis are used. The article analyzes the linguistic meanings and term definitions of the word Miras in Islamic Sharia law in comparison, based on the point of view of various scholars. According to the science of Miras, the advantages and features of this teaching are described based on the data obtained from the verses of the Qur'an, hadiths of the Prophet and companions.

Praise be to Allah, the Lord and mercy of the worlds, eternal and infinite. We thank him for all the blessings he has given us. And May Allah best reward his Prophet Muhammad (peace and blessings of Allaah be upon him), his family and all his companions. "I'm sorry," he said, " but I don't know what you mean."

Heritage is one of the most important sections of Islamic law. The place of this science is special, high. After all, if thousands of years ago people lived in this world and sought to master the wealth of this world, even now they often live and act based on selfish interests.

But no matter how much their wealth was, no one has yet been able to take it with them to the grave. Everyone went to another world empty-handed: be it the Pharaohs who built huge and unimaginably magnificent buildings with their architecture and beauty, or the Kings who occupied vast territories where the sun did not set. Everything: from young to old, from a simple worker-peasant to the richest nobleman-oligarch – left behind some kind of fortune that he had accumulated over his mortal life.

And the more remained from the deceased, the more passions grew around him, which led to quarrels, humiliation, enmity, and sometimes murder. Therefore, it is very important and necessary to study this science in order to explain to people the rights to the inheritance left and to end all possible discussions regarding the division of the property of the deceased.

This guide is intended for a wide range of readers: teachers and students of Muslim educational institutions, Muslims seeking to enforce Muslim law, and everyone who wants to get acquainted with the inheritance section of Muslim law.

Wahbatu Al-Zuhaili, a scholar of Sharia law of our time, in his work "Al-Faraid WA'l-Mawaris", which he wrote on the issue of inheritance in Islam, said that "Ilmu al-Faraid" is a branch of science that studies the shares of property remaining as Miras, certain amounts approved in accordance with The Book of Allah and the Sunnah of the Prophet and the unanimous agreement of the ʿUmmah, the conditions of division into appropriate heirs. It is also possible to recognize fiqh and the rules of calculation as a science that includes it in order to determine the share of each heir in the inheritance. In the Islamic term Fiqh, "IRS" or "Miars" refers to the rules governing the property left behind by a deceased person based on certain principles. (1; p. 55-56) similarly, in the definition of Imam Al-Sabuni, it is said: Miras is the transfer of what is left of the deceased as ownership of the living heirs behind him, and this thing, in turn, can be either property or real estate, or one of the Sharia rights. (3; Article 34) that is, in Islam, the concept of Miras applies not only to property, but also includes Sharia rights. In his work "Sharh Al-Fusul Al-Muhimmah", Sibti Al-Maridini, commenting on the science of "FARA'id", stated that it is the science of fiqh related to inheritance, which determines by calculating the established amounts when transferring shares of inheritance to the appropriate owners. Al-Jalal al-Mahalli showed that the word "faraid" in Arabic means "Farida", that is, a fixed share. "I don't know," he said, " but I don't know what to say." Because the